

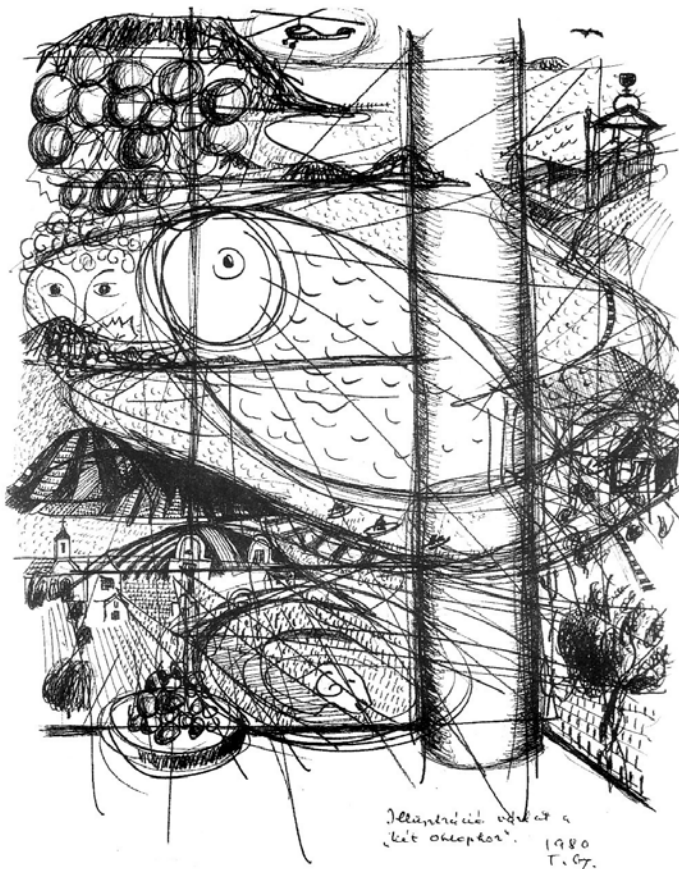
ZELNIK JÓZSEF Kádárkádía

Kádárkádiában éltem én is... és ezt el kellene nektek mesélnem. Még akkor is ha *nem mese ez, gyermek*. Nagy politikai mesélők, „tisztá” neofiták hordják elénk életük hordalékait, tapasztanak belőle maguknak sárfészket a magasban és másoknak a szörnyűségek kicsi viskóit. Pedig a magasban csak a haza lehetne, s benne mindnyájunk eltelt bő fél évszázada, úgy ahogy volt, s ahogy most már távolabbról egy kicsit tisztábban lehetne látni.

Persze először mindnyájunknak az önkritika magasából kellene vizsgálnunk. Magunkról könyörtelenül, másokról könyörületesen. Elmúlt életünk Árkádiája megérdemelné pásztori tekintetünk még akkor is, ha csak ritkán idilli, többnyire zavaros Kádárkádía volt, bűnös dagonyázások kádárkádija. Szemlénknek nem az lenne az értelme, hogy részvétellel tekinthessünk öngazoló vagy önsanyargató lelki tántorgásainkra, hanem hogy fiaink elkerülhessék a mi csapdáinkat. Az ügynökiáda sem azért fontos, hogy leleplezzük a fásult, elszerencsétlenül sorsokat, hanem hogy meggyőzzük gyermekeinket: nem szabad elárulni egymást... és nem csak azért, mert az csúnya dolog, hanem mert ránk dől gnóm gölem életünk, a gonosz sugárzástól kihull a bárányok sely-

mes gyapja, kiég az otthon zöld füve, és Árkádia Atlantisznál is mélyebbre süllyed.

De a mesének, az igaznak, milyen esélye van a totális kérdéstilalom idejében, mikor csak az engedtetik meg, hogy bűnbakkereső csapdák és mitifikáló legendák között tántorogjunk?

Marad a varázsmese, a nyelvvarázs, bujdosni haramiásan, nagylászlósan interferenciás lelki tájakon, vagy van más út is? Olyan, amit nem csak a beavatottak értenek, hanem a nép is, az istenadta. Mi, értelmiségiek mikor mondtunk „ezeknek” igazat a történelemben? „Igazságainkat” mindig hatalmi céljaink igazították. Ha teológiát írtunk is, valahol mélyen az is többnyire a hatalom teológiája volt. Ha lelepleztünk egy „vallást”, egyből „ellenvallást” alapítottunk.

Meddig terjed a bátorságunk, milyen mélyre mer hatolni igazságkeresésünk?

Tüllép-e a történetírók sokszor tudatosan szétszerkesztett szemléletén, ami általában csak a vélt vagy valós ellenfél ideológiájának, indítékainak, tetteinek kritikai összefoglalásából felépített saját üdvtörténeteske és a gondolkodást megsemmisítő, nyelvi terror szülte ellentétpárok foglalatja: forradalom–ellenforradalom, szocializmus–kapitalizmus, fasizmus–antifasizmus, lopok és antilopok...

Ez így nem megy tovább. A Kádár-rendszer politikai és jogi átvilágítása mai beteg politikai világunk miatt lehetetlen. A szellemi átvilágítás talán még lehetséges. Kádárkádiát, ahol valójában egy időcsapdában ott ragadtunk, talán még megközelíthetjük misztikus módszerekkel és józan parasztséssel, a *kétszerkettő józanságával* és a kabbala négyességével.

Így végül is még egyszer el kell mennünk Kádárkádiába. Nem azért, hogy igazolást

keressünk szálnalmasan heroikusnak vélt életünkre. Főleg nem azért, hogy ellenfeleink és saját magunk mosatlan „ruháit” és mosdatlan lelkeit leltározzuk, hanem hogy visszaszerezzünk valamit sorsunk jobbik oldalából, ami az ifjúságunk volt. Meg kell vizsgálnunk, hogy az a jelzős Árkádia azért egy kicsit Árkádia volt-e, mert azt – ezt – öröklük gyermekeink.

Öröklük mulandó ligeteinket, ahol találkozhatunk sumák politikai szatírokkal, eszmehű farizeusokkal, minden birodalmat mindig kiszolgáló szadduceusokkal, forrófejű zelótákkal, Jóbbal is... és faunmagunkkal.